

IN THE SYSTEM OF SOCIAL COMMUNICATIONS

<https://doi.org/10.17721/2522-1272.2022.81.2>

UDC 007:070.133:342.732

Mediaregulation in the System of Information Law: a Legal Context of Creating Media Regulation Mechanisms

Tetiana Prystupenko

<https://orcid.org/0000-0001-9546-8228>

PhD(historical)

Professor, Head of the Department of Periodical Press, Educational and Scientific Institute of Journalism,

Taras Shevchenko National University of Kyiv

36/1 Illienka St., Kyiv, 04119, Ukraine

Corresponding author's e-mail address: prystupenko@gmail.com

ABSTRACT

Three components of the media regulation mechanism, namely state regulation, joint regulation and self-regulation are identified. The international and domestic normative legal framework for implementation of state regulation of means of mass communication is considered. The problem of the lack of clear structuring and the outdated nature of legislation in the sphere of regulation of means of mass communication is highlighted. The characteristics of changes in the Ukrainian legislation regarding the activities of mass media and journalists after the start of Russia's military aggression against Ukraine are presented. The peculiarities of regulation of media activities by the draft Law "On Media" during the armed aggression are highlighted. The advantages and disadvantages of the draft law "On Media" in the edition of July 27, 2022 are summarized. The importance of legislative consolidation of the mechanism of online media regulation, including Telegram news channels, is substantiated. The key requirements for adaptation of the Ukrainian media legislation to the requirements of the EU legislation are highlighted. The peculiarities of legal support of the institute of joint regulation in the draft law "On Media" have been studied. The content of self-regulation as a tool of the media regulation mechanism is revealed, the characteristics of the components of self-regulation tool, in particular ethical codes of journalists, professional standards, recommendations for covering certain categories of events, rules of

conduct during the armed conflicts are presented. The importance of legislative consolidation of self-regulation in the work of means of mass communication is substantiated.

Keywords: means of mass communication; mechanism of media regulation; state regulation of mass media; joint regulation of mass media; self-regulation.

УДК 007:070.133:342.732

Медіарегулювання в системі інформаційного права: правовий контекст створення механізмів регулю- вання медій

Пристапенко Тетяна Олегівна, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, завідувач кафедри періодичної преси Навчально-наукового інституту журналістики, кандидат історичних наук, професор, <https://orcid.org/0000-0001-9546-8228>

Резюме

Виділено три компоненти механізму регулювання медій – державне регулювання, спільне регулювання та саморегулювання. Розглянуто міжнародну та вітчизняну нормативно-правову базу реалізації державного регулювання засобів масової комунікації. Виділено проблему відсутності чіткої структуризації та застарілий характер законодавства в сфері регулювання ЗМК. Представлено характеристику змін в українському законодавстві щодо діяльності засобів масової комунікації та журналістів після початку воєнної агресії Росії проти України. Висвітлено особливості регулювання проектом Закону «Про медіа» діяльності медій під час збройної агресії. Узагальнено переваги та недоліки законопроекту «Про медіа» в редакції від 27 липня 2022 року. Обґрунтовано важливість законодавчого закріплення механізму регулювання онлайн-медій, в тому числі новинних Telegram-каналів. Висвітлено ключові вимоги щодо адаптації українського законодавства про медіа до вимог законодавства ЄС. Досліджено особливості правового забезпечення інституту спільного регулювання в законопроекті «Про медіа». Розкрито зміст саморегулювання як інструменту механізму регулювання медій, представлено характеристику складників інструменту саморегулювання – етичні кодекси журналістів, професійні стандарти, рекомендації щодо висвітлення певних категорій подій, правила поведінки під час збройних конфліктів. Обґрунтовано важливість законодавчого закріплення саморегулювання в роботі засобів масових комунікацій.

Ключові слова: засоби масових комунікацій; механізм регулювання медій; державне регулювання медій; спільне регулювання медій; саморегулювання.

1. Вступ

Проблема медіарегулювання в системі інформаційного права полягає у забезпеченні оптимального співвідношення гарантій свободи слова та використання запобіжних механізмів зловживань і викривлення інформації у роботі засобів масової комунікації. Питання створення реально діючого механізму регулювання медій в Україні є вкрай актуаль-

ним, особливо в контексті необхідності протистояння загрозам інформаційної війни з одночасним дотриманням демократичних цінностей та рухом до європейської спільноти.

Метою написання статті є окреслення правового контексту створення механізмів регулювання медій в системі інформаційного права. Науково-дослідницькі завдання – оцінка існуючого стану законодавчого забезпечення роботи засобів масової комунікації та виявлення нормативно-правових особливостей створення механізмів регулювання медій із врахуванням останніх законодавчих новацій.

2. Методи дослідження

Методологія дослідження передбачає використання загальнонаукових методів пізнання (аналізу, синтезу, класифікації, порівняння, групування та узагальнення). Логіка наукового пошуку побудована на аналізі вітчизняних та міжнародних нормативно-правових документів, наукового доробку українських вчених, матеріалів дослідження міжнародних та національних громадських організацій, професійних стандартів, думок експертів-медійників та медіаюристів.

3. Результати та обговорення

Регулювання засобів масової комунікації (ЗМК) потребує наявності ефективної системи інструментів контролю та управління за допомогою певним чином визначених правил, процедур та стандартів. Юридична забезпеченість механізму регулювання медій передбачає наявність відповідної законодавчої бази, що визначає межі дій виконавчої влади, а також права та обов'язки учасників медіа-сфери.

Механізм державного регулювання медій.

Досліджуючи правовий контекст створення механізмів регулювання медій, в першу чергу, доцільно зупинитися на державному регулюванні засобів масової комунікації, що передбачає контроль виконання чинного законодавства та накладення покарань за порушення.

У механізмі державного регулювання медій можна виділити два рівні правового регулювання – міжнародний (резолуції ООН, Декларації ЮНЕСКО, Директиви та стандарти ЄС тощо) та вітчизняний (Конституція України, закони та підзаконні нормативно-правові акти). Більша частина українського законодавства в сфері засобів масових комунікацій була прийнята ще в 90-х роках минулого століття і мала структурованість за інституційною ознакою (наприклад, Закони України «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні» від 16.11.1992 р.; «Про телебачення і радіомовлення» від 21.12.1993 р.; «Про державну підтримку ЗМІ та соціальний захист журналістів» від 23.09.1997 р. тощо).

Недоліком нормативно-правового регулювання медійної сфери в Україні є відсутність чіткої структуризації та застарілий характер законодавства. Крім того, на шляху до євроінтеграції Україна має зобов'язання імплементувати положення директив та стандартів ЄС у вітчизняне законодавство. Вирішити цю проблему має прийняття нового Закону «Про медіа» (далі – Закон, законопроект), розробка якого ведеться з 2019 р.

Державне регулювання медій в умовах воєнного стану.

Умови воєнного стану внесли свої корективи в практику державного регулювання засобів масової комунікації та застосування норм інформаційного права. Саме в цей час була підтверджена беззаперечна аксіома – інформація потужна зброя, і це є беззаперечний факт. З 24 лютого 2022 р. на воєнні рейки було переведено не тільки соціально-економічне життя України, а й роботу медійної сфери – відбулося посилення державного регулювання діяльності українських ЗМК, що фактично позначилося на певному обме-

женні свободи слова. Проте цей процес є об'єктивно необхідним в умовах воєнного стану і відповідає українському законодавству.

Зокрема, у ст. 34 Конституції України передбачено можливість законодавчого обмеження «права на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань..... в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку» [1]. Ст. 8 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» [2] встановлює можливість втручання в діяльність ЗМІ та обмеження поширення певної інформації, а Указ Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» [3] передбачає обмеження свободи слова.

Про можливість встановлення «особливого режиму роботи аудіовізуальних засобів масової інформації» під час воєнного стану відзначається у ст. 51 Закону України «Про телебачення і радіомовлення» [4]. Проте оскільки деталізація таких «особливостей» в законодавстві не представлена, збройна агресія Росії проти України обумовила необхідність додаткового врегулювання діяльності медій та швидкого прийняття нормативно-правових документів з деталізацією особливостей роботи журналістів та засобів масової комунікації.

Одним з додаткових джерел медіарегулювання в системі інформаційного права за умов воєнного стану став Наказ Головнокомандувача Збройних Сил України від 3 березня 2022 р. № 73 «Про організацію взаємодії між ЗСУ, іншими складовими сил оборони та представниками засобів масової інформації на час дії правового режиму воєнного стану» [5], яким було затверджено:

- порядок акредитації представників ЗМІ та алгоритм роботи з ними;
- перелік інформації, розголошення якої може зашкодити ЗСУ;
- правила роботи представників ЗМІ у районі ведення бойових дій (права, обов'язки та безпекові питання);
- форму для проходження акредитації представників ЗМІ та форму прес-карти.

У травні 2022 р. було прийнято Закон України № 2265-IX [6], який вніс зміни та доповнення до Законів України «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні» та «Про телебачення і радіомовлення» стосовно заборони пропаганди «російського нацистського тоталітарного режиму та символіки російського воєнного вторгнення в Україну».

Наглядним регуляторним державним органом за діяльністю медій є Національна рада України з питань телебачення та радіомовлення (далі – Нацрада), повноваження якої регулюються відповідним законом. Під час війни повноваження Нацради було розширено, що надало їй «додаткові можливості для захисту національного медіапростору» [7; 8].

Відсутність досвіду щодо конкретних дій держави в умовах повномасштабного вторгнення та необхідність швидкого реагування на інформаційні загрози обумовили необхідність прийняття після 24 лютого 2022 р. швидких рішень. Так, вже 25 лютого телеканалами «1+1», СТБ/ICTV, «Інтер» і «Рада» було розпочато спільний телемарафон, 26 лютого до них приєдналися «Україна» / «Україна 24» і Суспільне, а згодом марафон частково чи повністю став транслюватися майже всіма вітчизняними телеканалами. Проте не обійшлося й без скандальних ситуацій. Зокрема, й досі незрозумілими є підстави відключення від цифрового мовлення телеканалів Прямий, 5 канал та «Еспreso».

Законопроект «Про медіа» в умовах війни.

Попри прийняття нормативно-правових актів стосовно роботи ЗМК та журналістів в умовах воєнних дій, прийняття Закону «Про медіа» лишається вкрай потрібним. Закон має стати комплексним та системним документом, що прописує чіткі механізми діяльності ЗМК. Зокрема, у проєкті Закону [9] роботі медій під час збройної агресії присвячено окремий розділ, яким регулюються такі питання:

- впровадження пов'язаних зі збройною агресією обмежень щодо змісту інформації у медіа, (ст. 119 проекту Закону);
- впровадження обмежень щодо структури власності та фінансування медіа під час збройної агресії (ст. 120 проекту Закону);
- впровадження обмежень щодо реєстрації іноземних лінійних медіа (ст. 121 проекту Закону);
- специфіка видачі дозволів на тимчасове мовлення (ст. 122 проекту Закону);
- встановлення заборони поширення іноземного аудіовізуального медіа-сервісу на території України (ст. 123 проекту Закону);
- можливості впровадження інших обмежень щодо діяльності суб'єктів у сфері медіа під час збройної агресії (ст. 124 проекту Закону);
- створення та регулювання роботи медій Міністерства оборони України та військово-цивільних адміністрацій (ст. 125 проекту Закону);
- специфіка формування та затвердження переліку осіб, які створюють загрозу національному медіа-простору України (ст. 126 проекту Закону) [9];

В реаліях збройної агресії зазначені статті були доопрацьовані та доповнені із врахуванням вже існуючих практичних кейсів щодо механізмів регулювання медій.

Окрім необхідності врегулювання роботи ЗМК в умовах війни, актуальність прийняття Закону «Про медіа», як вже зазначалося вище, зумовлена потребою нарешті структурувати та систематизувати медійне законодавство. Погоджуючись з позицією Міністра культури та інформаційної політики України О.Ткаченка, варто наголосити, що прийняття нового Закону сприятиме «посилению юридичного захисту на інформаційному фронті», впорядкує та наблизить «українське законодавство до правової бази Євросоюзу, що є одним із зобов'язань України в межах угоди про асоціацію з ЄС», а також дасть можливість «оновити застаріле національне законодавство про медіа, чинне ще з 90-х років минулого століття» [10].

Нова редакція законопроекту: переваги та недоліки.

Як було вже зазначено, робота над проектом Закону «Про медіа» триває з 2019 р., і за цей період українське законодавство, безпосередньо або ж опосередковано пов'язане з роботою засобів масової комунікації, зазнало істотних змін. Протягом 2021-2022 рр. навколо законопроекту відбувалися гострі дискусії між представниками влади, медійниками та громадськими організаціями. 27 липня 2022 р. профільним парламентським комітетом було оприлюднено оновлений варіант законопроекту «Про медіа», який у порівнянні з попереднім його варіантом від 2020 р., містить позитивні зміни. Медіаюристами та експертами виділено такі переваги оновленого законопроекту:

- уточнено визначення онлайн-медій та пом'якшено регулювання їх контенту;
- введено новий вид заходів реагування Нацради з питань телебачення та радіомовлення на значні порушення з боку онлайн-медій [11];
- концептуально змінено підхід до співрегулювання;
- посилено регулювання розміщення матеріалів передвиборної агітації та вимоги до інформаційного контенту;
- визначено загальний порядок розміщення передвиборної агітації в онлайн-медіа [12];
- імплементовані законодавчі зміни останніх двох років;
- враховані вимоги до вітчизняного законодавства з боку ЄС.

Важливо наголосити, що інтеграція України у світову спільноту та розвиток інформаційного суспільства зумовлює необхідність створення механізмів правого регулювання діяльності онлайн-медій та блогерів, роботи платформ спільного доступу до відео тощо. Як зазначалося, представлені в законопроекті «Про медіа» норми забезпечують значний крок в цьому напрямі. Так, проєкт містить уточнене визначення категорії «онлайн-медіа»

(медіа, що мають власний веб-сайт), блогерам надано можливість зареєструватися як онлайн-медіа (є правом, а не обов'язком), запроваджено «окремі режими відповідальності для зареєстрованих, незареєстрованих та анонімних медіа» [13]. Врегулювання онлайн-медій та лібералізація вимог щодо їх діяльності в проєкті Закону «Про медіа» беззаперечно є позитивним кроком, оскільки закривається суттєва прогалина в механізмі правового регулювання ЗМК.

До недоліків законопроєкту експерти відносять непрозорий спосіб призначення членів Нацради президентом, послаблення механізму захисту українського культурно-інформаційного простору та відсутність вимог дотримання журналістами професійних стандартів [11]. Дискусійними лишаються положення щодо регулювання діяльності онлайн-медій та платформ спільного доступу, контролю дотримання законодавства під час передвиборчої агітації [14]. Занепокоєння в експертній спільноті викликає також розширення у проєкті Закону повноважень Нацради в умовах воєнного стану.

Відкритим лишається питання щодо механізму правового регулювання діяльності Telegram-каналів, які набувають все більшого значення як джерело інформації. Так, за результатами дослідження КМІС [15], проведеного в липні 2022 р., «серед 18–29-річних опитаних 87% зараховують соціальні мережі до топ-2 своїх джерел інформації», при цьому сумарний час споживання новин у соціальних мережах розподілено так: 41% Telegram, 37% YouTube, 12% Facebook, 6% Viber та 3% всі інші разом узяті мережі. Згідно із законопроєктом «Про медіа» реєстрація таких Telegram-каналів як медій є добровільною. Водночас аудиторія не до кінця розуміє відсутність гарантій достовірності контенту, що розміщується в Telegram-каналах, сприймаючи їх як «інформаційні джерела». Більше того, в умовах збройної агресії, Telegram-канали можуть виступати компонентом інформаційної війни, що ведеться проти українського народу.

Після отримання Україною 23 червня 2022 р. статусу кандидата у члени ЄС, механізм регулювання медій має враховувати правові вимоги Європейського Союзу та Ради Європи. Йдеться про забезпечення прозорості діяльності та плюралізму засобів масової комунікації, розвиток суспільного мовлення, впровадження прозорих механізмів та процедур ліцензування мовлення тощо [16]. Як наголошує член Нацради О. Бурмакін, трьома ключовими вимогами до вітчизняного законодавства з боку Євросоюзу є «імплементация положень європейської Директиви про аудіовізуальні медіапослуги, зміцнення ролі національного регулятора та подолання надмірних приватних інтересів у медіапросторі України» [12]. Всі ці вимоги відображені в останній редакції законопроєкту.

Спільне регулювання як інструмент механізму регулювання медій.

Новацією механізму правового регулювання діяльності ЗМК, що має набути законодавчого закріплення після прийняття нового Закону, є інститут співрегулювання, що передбачає делегування частини повноважень державного регулятора експертному колу – органу, створеному за погодженням з представниками галузі. Зобов'язаннями державного регулятора є визнання експертних висновків, а представників галузі – дотримання встановлених експертним органом правил та обмежень.

Особливостям застосування механізму спільного регулювання засобів масової комунікації присвячено Розділ VII проєкту Закону [9], де визначено:

- зміст, предмет та мету спільного регулювання (ст. 92 проєкту Закону);
- інституціональне забезпечення спільного регулювання (ст. 93 проєкту Закону);
- статус інституту спільного регулювання та засади діяльності органів спільного регулювання (ст. 94 проєкту Закону);
- особливості розробки та затвердження правил (кодексів) створення та поширення інформації (ст. 95 проєкту Закону);
- специфіку роботи експертних колегій та надання експертних висновків органів спільного регулювання (ст. 96 проєкту Закону).

Остання редакція проекту Закону «Про медіа», запропонована 27.07.2022 р., містить пропозиції щодо створення окремого експертного органу для кожної з індустрій – аудіовізуальних, аудіальних, онлайн, друкованих медій та платформ спільного доступу (замість одного органу співрегулювання, як це передбачалося в попередній версії) [14].

Роль саморегулювання в діяльності ЗМК.

Важливим механізмом регулювання засобів масових комунікацій у громадянському суспільстві є саморегуляція, що передбачає добровільну відповідальність журналістів та медій за дотримання професійних та етичних стандартів.

У попередніх дослідженнях [17] вже проводилося вивчення особливостей професійних стандартів української журналістики. Так, вітчизняні журналісти в своїй діяльності мають дотримуватися міжнародних стандартів (Декларація принципів поведінки журналістів Міжнародної федерації журналістів, Міжнародні принципи журналістської етики тощо), Кодексу етики українського журналіста, Професійних стандартів новинної та аналітичної журналістики, Рекомендацій щодо стандартів і етики журналістики в умовах конфлікту та кризових ситуацій, Рекомендацій щодо висвітлення виборів засобами масової інформації та захисту права на приватне життя тощо. Представниками української медіа-індустрії також підписано чотири саморегулятивні документи – спільні акти узгодження щодо захисту дитини, яка зазнала сексуального насильства; висвітлення теми суїциду; участі дітей у збройних конфліктах; а також випадків насильства і жорстокості [18].

Існуючим українським законодавством встановлена необхідність прийняття редакційних статутів (ст. 57 Закону України «Про телебачення і радіомовлення»), проте обов'язок застосування професійних та етичних стандартів у вітчизняному нормативно-правовому полі наразі не задекларовано. За зловживання свободою слова передбачена адміністративна, цивільна чи кримінальна відповідальність, однак дотримання журналістами професійних стандартів лишається етичним питанням.

Як було зазначено вище, в умовах воєнного стану на діяльність журналістів та поширення інформації були накладені певні законодавчі обмеження. За таких обставин саморегуляція не тільки не втрачає актуальності, а й набуває особливого значення – поряд з дотриманням юридичних норм, важливим є врахування журналістами етичних стандартів, особливо в новинах про події на фронті. Погоджуючись з позицією медіаюристів А. Сафарова та Р. Головенка, доцільно наголосити, що «журналістам та ЗМІ варто пам'ятати, що, навіть якщо законодавство прямо не забороняє висвітлення певних питань, це може спричинити шкідливі наслідки» [19]. На допомогу медійникам Комісією з журналістської етики представлено рекомендації щодо інформації, яку не можна розголошувати в медіа під час воєнного стану, а фахівцями Інституту масової інформації розроблено Правила для журналістів щодо поведінки з військовими.

У законопроекті «Про медіа» саморегуляція як механізм правового регулювання не згадується, що викликає додаткові дискусії в експертній спільноті. За позицією авторів проекту Закону, «саморегуляція не є предметом правового регулювання» [18], тоді як Комісія з журналістської етики вважає необхідним прописати механізм саморегуляції в законі.

4. Висновки

Створення механізмів медіарегулювання в українському інформаційному праві має розглядатися в контексті комплексного підходу, що передбачає організацію роботи сучасних засобів масових комунікацій з урахуванням державного регулювання, спільного регулювання та саморегулювання.

Державне регулювання медій базується на вітчизняних та міжнародних нормативно-правових актах, регулятивним органом у медіа-сфері є Національна рада України з питань телебачення та радіомовлення. З початку російської воєнної агресії проти України було введено в дію прописані в законодавстві інструменти обмеження свободи слова та регулювання журналістської діяльності.

Наразі законодавство в сфері медіа-права носить подрібнений та застарілий характер. Систематизувати та осучаснити механізми державного регулювання медійної сфери покликаний законопроект «Про медіа», розробка якого ведеться з 2019 р. та супроводжується гострими дискусіями серед представників медійної сфери та українського суспільства. Очікується, що вже восени 2022 р. законопроект буде прийнято Верховною Радою України.

Механізм спільного регулювання роботи медій базується на створенні за погодженням між державним регулятором та представниками галузі експертних органів положень та висновків, які будуть визнаватися Нацрадою та дотримуватися медійниками. Саморегулювання як інструмент механізму регулювання роботи засобів масової комунікації передбачає дотримання медійниками професійних стандартів та етичних норм.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з деталізацією співрегулювання та саморегулювання як складових механізму регулювання медій та визначення можливостей імплементації механізмів саморегулювання роботи засобів масової комунікації в українське законодавство. За таких обставин наявність чітких юридичних механізмів регулювання роботи медій дасть можливість в майбутньому працювати в правовому полі, що сприятиме руху України на шляху до демократії, забезпечення свободи слова та верховенства права.

References

1. Verkhovna Rada of Ukraine (1996), Constitution of Ukraine, dated on June 28, 1996, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (accessed: 07/23/2022).
2. Verkhovna Rada of Ukraine (2015), Law of Ukraine “On the legal regime of martial law”, dated on May 12, 2015, No. 389-VIII, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text> (accessed: 23.07.2022).
3. President of Ukraine. Volodymyr Zelenskyy Official Website (2022), Decree of the President of Ukraine “On introduction of martial law in Ukraine”, dated on February 24, 2022, No. 64/2022, available at: <https://www.president.gov.ua/documents/642022-41397> (accessed: 07/23/2022).
4. Verkhovna Rada of Ukraine (1993), Law of Ukraine “On television and radio broadcasting”, dated on 12.21.1993, No. 3759-XII, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3759-12#Text> (accessed: 07/23/2022).
5. Ministry of Defence of Ukraine (2021), Order of the Commander-in-Chief of the Armed Forces of Ukraine “On organization of interaction between the Armed Forces of Ukraine, other components of the defense forces and the representatives of mass media during the legal regime of martial law”, dated on 03.03.2022, No. 73, available at: https://www.mil.gov.ua/content/mou_orders/nakaz_73_zi_zminamu.pdf (accessed: 07/23/2022).
6. Verkhovna Rada of Ukraine (2020), Law of Ukraine “On prohibition of propaganda of the Russian Nazi totalitarian regime, the armed aggression of the Russian Federation as a terrorist state against Ukraine, the symbols of military invasion of the Russian Nazi totalitarian regime in Ukraine”, dated on May 22, 2022, No. 2265-IX, available at: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2265-20#Text> (accessed: 07/23/2022).

7. Detector Media (2022), “Verkhovna Rada has passed the law on expanding the powers of the National Council”, available at: <https://detector.media/infospace/article/201922/2022-08-16-verkhovna-rada-ukhvalyla-zakon-pro-rozshyrennya-povnovazhen-natsrady/> (accessed: 23.07.2022).

8. Verkhovna Rada of Ukraine (1997), Law of Ukraine “On the National Council of Ukraine on Television and Radio Broadcasting”, dated on September 23, 1997, No. 538/97-VR, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/538/97-%D0%B2%D1%80#Text> (accessed: 07/23/2022).

9. Verkhovna Rada of Ukraine (2020), the draft Law of Ukraine “On Media”, No. 2693-d, dated on July 2, 2020, available at: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=69353 (accessed: July 23, 2022) .

10. Tkachenko, O. (2022), “The new media law: co-regulation and a curtain of Russian propaganda”, *Detector Media*, available at: <https://detector.media/infospace/article/201656/2022-08-05-novyy-zakon-pro-media-spivregulatsiya-ta-zaslin-rosiyskiy-propagandi/> (accessed: 23.07.2022) .

11. Holovenko, R. (2022), “The updated draft law “On Media”: analysis of a media lawyer”, *Institute of Mass Information*, available at: <https://imi.org.ua/monitorings/onovlenyj-proyekt-zakonu-pro-media-analiz-mediayurysta-i47153> (accessed: 07/23/2022).

12. Dan’kova, N. (2022), “In the fall, we will have a new legislation in the field of media”. The experts on innovations in the draft law “On Media”. Part one”, *Detector Media*, available at: <https://detector.media/rinok/article/201448/2022-07-30-voseny-my-matymemo-nove-zakonodavstvo-u-sferi-media-eksperty-pro-novatsii-v-zakonoproiekti-pro-media-chastyna-persha/> (accessed: 07/23/2022).

13. Volodovska, V. (2022), “A media lawyer: in the new version of the draft law “On Media” it is stated more clearly what would be online media”, *Detector Media*, available at: <https://detector.media/infospace/article/201521/2022-08-02-u-noviy-redaktsii-zakonoproiektu-pro-media-chitkishe-propysano-kogo-same-vvazhatymut-onlayn-media-mediayurystka/> (accessed: 07/23/2022).

14. Dan’kova, N. & Denysov, S. (2022), “It is important to maintain a balance between regulation, freedom of speech and media work”. The experts and the representatives of industry comment on the innovations in the draft law “On Media”. Part two”, *Media Detector*, available at: <https://detector.media/rinok/article/201508/2022-08-02-vazhlyvo-zberegty-balans-mizh-regulyuvanniam-i-svobodoyu-slova-ta-roboty-media-eksperty-ta-predstavyky-industrii-komentuyut-novatsii-u-zakonoproiekti-pro-media-chastyna-druga/> (accessed: 23.07.2022).

15. KIIS’s Research (2022), “Democracy, rights and freedoms of citizens and media consumption in conditions of war”, available at: https://www.kiis.com.ua/materials/pr/20220817_z/%D0%94%D0%BE%D1%81%D0%BB%D1%96%D0%B4%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D0%94%D0%B5%D0%BC%D0%BE%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%82%D1%96%D1%8F%2C%20%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%B0%20%D1%96%20%D1%81%D0%B2%D0%BE%D0%B1%D0%BE%D0%B4%D0%B8%20%D0%B3%D1%80%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D0%B4%D1%8F%D0%BD%20%D1%82%D0%B0%20%D0%BC%D0%B5%D0%B4%D1%96%D0%B0%D1%81%D0%BF%D0%BE%D0%B6%D0%B8%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D0%B2%20%D1%83%D0%BC%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%85%20%D0%B2%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%B8.pdf (accessed: 07/23/2022).

16. Yasynevych, S. (2019), *Mechanism of State Regulation of Public Broadcasting in the Context of Development of Civil Society*, Abstract of PhD diss. (state management), Odesa, 20 p.

17. Prystupenko, T. (2022), “Professional standards of journalists as a category of media social responsibility in the civil society”, *Yevropeyskyi Polityko-Pravovy Diskurs [European Political and Legal Discourse]*, issue 2, pp. 292-298.

18. Yehorova, A. & Petrenko, H. (2021), "Self-regulation: to be or not to be in the draft law "On Media"?", *Detector Media*, available at: <https://detector.media/community/article/184880/2021-02-15-samoregulyuvannya-buty-chy-ne-buty-v-zakonoproiekti-pro-media/> (accessed: 23.07.2022).

19. Safarov, A. (2022), "How journalists should work during martial law", *Institute of Mass Information*, available at: <https://imi.org.ua/monitorings/yak-pratsyuvaty-zhurnalistam-pid-chas-voyennogo-stanu-i44357> (accessed: 07/23/2022).

Submitted 29.08.2022

Список літератури

1. Конституція України від 28.06.1996 : станом на 01.01.2020 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 23.07.2022).

2. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12.05.2015 № 389-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text> (дата звернення: 23.07.2022).

3. Про введення воєнного стану в Україні : Указ Президента України від 24.02.2022 р. №64/2022. URL : <https://www.president.gov.ua/documents/642022-41397> (дата звернення: 23.07.2022).

4. Про телебачення і радіомовлення : Закон України від 21.12.1993 р. № 3759-XII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3759-12#Text> (дата звернення: 23.07.2022).

5. Про організацію взаємодії між ЗСУ, іншими складовими силами оборони та представниками засобів масової інформації на час дії правового режиму воєнного стану : Наказ Головнокомандувача Збройних сил України від 03.03.2022 р. № 73. URL : https://www.mil.gov.ua/content/mou_orders/nakaz_73_zi_zminamu.pdf (дата звернення: 23.07.2022).

6. Про заборону пропаганди російського нацистського тоталітарного режиму, збройної агресії Російської Федерації як держави-терориста проти України, символіки воєнного вторгнення російського нацистського тоталітарного режиму в Україну : Закон України від 22.05.2022 р. № 2265-IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2265-20#Text> (дата звернення: 23.07.2022).

7. Верховна Рада ухвалила закон про розширення повноважень Нацради // Детектор медіа. 2022. URL : <https://detector.media/infospace/article/201922/2022-08-16-verkhovna-rada-ukhvalyla-zakon-pro-rozshyrennya-povnovazhen-natsrady/> (дата звернення: 23.07.2022).

8. Про Національну раду України з питань телебачення і радіомовлення : Закон України від 23 вересня 1997 р. № 538/97-ВР. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/538/97-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 23.07.2022).

9. Про медіа : Проект Закону № 2693-д від 02.07.2020 р. URL : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=69353 (дата звернення: 23.07.2022).

10. Ткаченко О. Новий закон про медіа: співрегулювання та заслін російської пропаганди // Детектор медіа. 2022. URL : <https://detector.media/infospace/article/201656/2022-08-05-novyy-zakon-pro-media-spivregulyatsiya-ta-zaslin-rosiyskiy-propagandi/> (дата звернення: 23.07.2022).

11. Головенко Р. Оновлений проект закону «Про медіа»: аналіз медіаюриста // Інститут масової інформації. 2022. URL : <https://imi.org.ua/monitorings/onovleniy-proyekt-zakonu-pro-media-analiz-mediayurysta-i47153> (дата звернення: 23.07.2022).

12. Данькова Н. «Восени ми матимемо нове законодавство у сфері медіа». Експерти про новачки в законопроекті «Про медіа». Частина перша // Детектор медіа. 2022. URL : <https://detector.media/rinok/article/201448/2022-07-30-voseny-my-matymemo-nove->

zakonodavstvo-u-sferi-media-eksperty-pro-novatsii-v-zakonoproiekti-pro-media-chastyna-persha/ (дата звернення: 23.07.2022).

13. Володовська В. У новій редакції законопроекту «Про медіа» чіткіше прописано, кого ж вважатимуть онлайн-медіа – медіаюристка // Детектор медіа. 2022. URL : <https://detector.media/infospace/article/201521/2022-08-02-u-noviy-redaktsii-zakonoproiektu-pro-media-chitkishe-propysano-kogo-same-vvazhatymut-onlayn-media-mediayurystka/> (дата звернення: 23.07.2022).

14. Данькова Н., Денисов С. «Важливо зберегти баланс між регулюванням і свободою слова та роботи ЗМІ». Експерти та представники індустрії коментують новачки у законопроекті «Про медіа». Частина друга // Детектор медіа. 2022. URL : <https://detector.media/rinok/article/201508/2022-08-02-vazhlyvo-zberegy-balans-mizh-regulyuvanniam-i-svobodoyu-slova-ta-roboty-media-eksperty-ta-predstavnyky-industrii-komentuyut-novatsii-u-zakonoproiekti-pro-media-chastyna-druga/> (дата звернення: 23.07.2022).

15. Демократія, права і свободи громадян та медіаспоживання в умовах війни // Дослідження КМІС, липень 2022 р. URL : https://www.kiis.com.ua/materials/pr/20220817_z/%D0%94%D0%BE%D1%81%D0%BB%D1%96%D0%B4%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D0%94%D0%B5%D0%BC%D0%BE%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%82%D1%96%D1%8F%2C%20%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%B0%20%D1%96%20%D1%81%D0%B2%D0%BE%D0%B1%D0%BE%D0%B4%D0%B8%20%D0%B3%D1%80%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D0%B4%D1%8F%D0%BD%20%D1%82%D0%B0%20%D0%BC%D0%B5%D0%B4%D1%96%D0%B0%D1%81%D0%BF%D0%BE%D0%B6%D0%B8%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D0%B2%20%D1%83%D0%BC%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%85%20%D0%B2%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%B8.pdf (дата звернення: 23.07.2022).

16. Ясиневич С. Механізм державного регулювання діяльності суспільного мовлення в контексті розвитку громадянського суспільства : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. : [25.00.02]. Одеса, 2019. 20 с.

17. Приступенко Т. Професійні стандарти журналістів як категорія соціальної відповідальності медіа в громадянському суспільстві // Європейський політико-правовий дискурс. 2022. Вип. 2. С. 292-298.

18. Сгорова А., Петренко Г. Саморегулювання: бути чи не бути в законопроекті «Про медіа»? // Детектор медіа. 2021. URL : <https://detector.media/community/article/184880/2021-02-15-samoregulyuvannya-buty-chy-ne-buty-v-zakonoproiekti-pro-media/> (дата звернення: 23.07.2022).

19. Сафаров А. Як працювати журналістам під час воєнного стану // Інститут масової інформації. 2022. URL : <https://imi.org.ua/monitorings/yak-pratsyuvaty-zhurnalistam-pid-chas-voennogo-stanu-i44357> (дата звернення: 23.07.2022).

Надійшла до редакції 29.08.2022